

© Якобчук В.П., Кашук К.М., 2011
Житомирський національний агроєкологічний університет,
м. Житомир

**ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ПРАЦЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ
ВЧЕНИХ**

Центральне місце серед наукових теорій, що досліджують інноваційне підприємництво та інноваційний розвиток без сумніву займають дослідження одного з найвидатніших економістів минулого століття – Йозефа Алоїза Шумпетера, в яких підприємництво вперше було пов'язане з розвитком технологій, нововведеннями та економічним зростанням. Саме таке розуміння через багато років дозволило розглядати підприємство як ключову силу в реалізації досягнень науково-технічного прогресу, створенні інновацій. Для України, яка стала на шлях економічних реформ і перетворень в аграрній сфері, ідеї Й. Шумпетера про внутрішню стимулюючу роль інновацій мають велике значення для відродження національного господарства в цілому та аграрного сектору, зокрема, як фундамента економіки країни.

Інновації, нововведення та підприємництво набувають якісно нового звучання в системі поглядів Й. Шумпетера як фактори економічного зростання. Так, основи інноваційного підприємництва розроблені в свій час вченим в найбільш загальному вигляді зводяться до того, що в бізнесовому середовищі виділяються підприємці, які належать до визначеного сегменту і яких не задовольняють отримані доходи на рівні середньої рентабельності. Вони прагнуть до більш високих прибутків, та для досягнення своєї цілі інвестують у розробку та освоєння інновацій. Шумпетер відмічав, що здійснення «нових комбінацій» – «справа складна і доступна лише людям, які мають певні якості» [1]. При цьому право власності не є визначальною ознакою підприємця.

Підприємцем-новатором може бути директор, адміністратор, засновник, менеджер, словом той, хто здатний втілити нове у практику.

Інноваційна теорія Шумпетера увібрала в себе напрацювання такого визначного вітчизняного економіста, як М. Туган-Барановський та сприяла становленню економічних поглядів М. Кондратьєва, які зробили значний внесок у пізнання характеру інноваційного розвитку. М. Туган-Барановський показав, що циклічний характер розвитку економіки визначається закономірностями циклічного відтворення основного капіталу, що це не якісь зовнішні фактори, а внутрішні властивості економічної системи, яка потребує для свого розвитку нових техніки і технологій. Ідеї М. Туган-Барановського набули подальшого розвитку в теорії «довгих хвиль» М. Кондратьєва, які охоплюють більш як півстоліття і причини виникнення яких вчений пов'язує з радикальними технологічними змінами, технічними винаходами, з широким застосуванням нововведень [2, с. 71].

Ці погляди Й. Шумпетер адаптував до особливостей нової епохи. Він, на відміну від своїх попередників, обґрунтував, що основними суб'єктами діяльності по здійсненню «нових комбінацій» є винахідник (інженер), підприємець (інноватор) та фінансист (капіталіст). При цьому класик наголошував на постійно існуючих між ними протиріччях, наприклад, на антагонізмі між технічною та економічною стороною нововведень в аграрному виробництві, між вченим-аграрієм та бізнесменом.

На наш погляд, наявність цих суперечностей між трьома вищеназваними основними функціональними суб'єктами впровадження нововведень в аграрній сфері потребує розвитку зв'язуючої ланки – інноваційної інфраструктури АПК (центри трансферу технологій, сільськогосподарські дорадчі служби, технологічні бізнес-інкубатори, агротехнопарки та ін), яка виконувала б надважливу функцію зниження ризиків взаємодії та професійного просування нововведень на аграрний ринок [3, с. 93].

Аналіз творчого спадку Й. Шумпетера яскраво свідчить, що всупереч існуючим на той час догмам, він здійснив науковий подвиг, заклавши основи інноваційного підприємництва та еволюційної економічної теорії, яка має універсальний характер.

Список літератури

1. Леоненко П.М., Юхименко П.І. Історія економічних учень: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 639 с. – (Вища освіта XXI століття).
2. Чухно А.А. Й. Шумпетер – засновник еволюційної економічної теорії / А.А. Чухно // Економіка України. – 2007.- №7. – С. 65-73.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития: Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры. – М., «Прогресс», 1982 – 456с.
4. Ефременко В.Ф., Пашенко Ф.Ф. Место и роль инновационной инфраструктуры в формировании региональной системы инноваций / В.Ф. Ефременко, Ф. Ф. Пашенко // Эко. – 2009. – №4. – С. 93-106.